

LÕHNADE MÕJU JA SELLE HINDAMINE

Osa 2: Häirivate omaduste väljaselgitamine küsitluse teel

Effects and assessment of odours

**Part 2: Determination of annoyance parameters
by questioning**

EESSÕNA

Eesti standardi EVS 887-2:2005 "Lõhnade mõju ja selle hindamine. Osa 2: Häirivate omaduste väljaselgitamine küsitluse teel koostas standardimise tehniline komitee EVS/TK 28 "Välisõhu kvaliteet" Saksa Inseneride Liidu (*Verein Deutscher Ingenieure*) juhise VDI 3883 Blatt 2 (1993-03) "*Wirkung und Bewertung von Gerüchen – Ermittlung von Belästigungsparametern durch Befragungen Wiederholte Kurzbefragung von ortsansässigen Probanden*" ja selle ingliskeelse tõlke "*Effects and assessment of odours – Part 2: Determination of annoyance parameters by questioning – Repeated brief questioning of neighbours panellists*" alusel.

Juhise sisu tõlgendamise erimeelsuste korral on kehtiv juhise saksakeelne tekst.

Eesti standardi koostamiseks juhise VDI 3883-2 alusel on sõlmitud vastav litsentsileping Eesti Keskkonnaministeeriumi, Eesti Standardikeskuse ja Saksa Inseneride Liidu vahel.

Standardi jaotises 3 "Terminid ja määratlused" on eesti termini juures toodud saksa- ja ingliskeelsed vasted eelmainitud järjekorras.

Standard on kinnitatud ja kasutusele võetud Eesti standardina EVS 887-2:2005 Eesti Standardikeskuse 29.12.2005 a. käskkirjaga nr 193.

Standard EVS 887-2:2005 jõustub selle kohta EVS Teataja 2006. aasta jaanuarikuu numbris teate avaldamisega.

This translation of VDI 3883 part 2: 1993-03 has been licensed by <i>VDI – VEREIN DEUTSCHER INGENIEURE</i>, Düsseldorf/Germany, but has not been examined. The original German version is the official version as regards content of the guideline.
--

SISUKORD

1	EESMÄRGID JA KÄSITLUSALA	1
2	NORMATIIVVIITED.....	2
3	TERMINID JA MÄÄRATLUSED.....	2
4	ERINEVATE LÕHNAHÄIRINGU AVASTAMISMEETODITE VÕIMALUSED JA PIIRANGUD	4
5	PIIRKONDADE VALIK, KATSEISIKUD JA SEIREAJAD.....	6
5.1	Piirkonnad ja tsoonid.....	6
5.2	Katseisikute valim.....	7
5.3	Seireajad.....	8
6	KÜSITLUSE LÄBIVIIMISE KORD	8
6.1	Ekspertühma liikmete motiveerimine ja juhendamine enne uuringut ja selle ajal.....	8
6.2	Postkaardi sisu.....	9
6.3	Proovitest.....	11
7	KAASNEVAD MÕÕTMISED.....	11
8	UURINGU ANALÜÜS	12
	Lisa A (teatmelisa) Näidisarvutus.....	15
	Lisa B (teatmelisa) Näidiskirjad ekspertühma liikmetele saatmiseks	16
	Bibliograafia	22

LÕHNADE MÕJU JA SELLE HINDAMINE**Osa 2: Häirivate omaduste väljaselgitamine küsitluse teel**

Effects and assessment of odours

Part 2: Determination of annoyance parameters by questioning

1 EESMÄRGID JA KÄSITLUSALA

Käesolev standard kirjeldab elanikkonna küsitlemise meetodit mis tahes lõhnahäiringu mõõtmiseks. See kujutab endast kohalike elanike korduvküsitlemist nende lõhnaaistingu kohta teatud ajahetkedel ja nendepoolset hinnangut häiringu tasemele. Pikemate perioodide põhjal (vt jaotis 3) saadud tulemusi kasutatakse lõhnahäiringu koguseliseks hindamiseks, st elanike häiringuindeksi mõõtmiseks määratletud uuringualal.

Sellest tulenevalt on võimalik:

- mõõta häiringu ruumilist ja ajalist levikut uuritaval alal;
- välja tuua erinevused häiringu esinemise vahel uuritaval alal ja neutraalsel kontrollalal, näitamaks abinõude väljatöötamise hädavajalikkust kompleksse immissiooniga piirkonnas;
- hinnata lõhna vähendamiseks tarvitusele võetud meetmete efektiivsust;
- mõõta häiringu sõltuvust elaniku kaugusest suurest emissiooniallikast (emissioonimäära suhtes);
- hinnata lõhnaainete emissiooniallikaid valitsevate tuulesuundade põhjal.

Häiringut ei ole võimalik mõõta ei füsioloogiliste ega ka füüsikalise keemia meetoditega. Senised kogemused ei ole näidanud mingit lihtsat põhjuslikku seost lõhnaaine emissiooni, lõhnataju ja lõhnahäiringu vahel. Seetõttu võib teatud juhtudel soovitada lõhnahäiringu avastamiseks kohaliku elanikkonna küsitlemist.

Lõhnahäiringut puudutavad elanikkonna korduvküsitlused võimaldavad võrrelda antud olukordi omavahel. Üldalmainitud põhjusliku seose keerulisuse tõttu ei ole võimalik ühes piirkonnas täheldatud häiringutulemuste mustrit üle kanda mõnda teise planeeritavasse piirkonda (nt kavandatav emissiooniallikas või elamurajoon).

2 NORMATIIVVIITED

Käesolev standard sisaldab dateeritud viite kaudu muu väljaande sätteid. See normatiivviide on osundatud vastavas kohas tekstis ning väljaanne on esitatud järgnevalt. Dateeritud viite hilisemad muudatused ja uus väljaanne rakendub käesolevas standardis ainult muudatuste ja uusväljaande kaudu.

EVS 887-1:2005 Lõhnade mõju ja selle hindamine. Osa 1: Lõhnahäiringu psühholoogiline hindamine. Küsimustikud

3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

Käesolevas standardis kehtivad järgmised terminid ja määratlused:

3.1

häiring (*Belästigung; annoyance*)

heaolu rikkumine, mille põhjustajaks on soovimatud keskkonnaärritajad. T Lindvalli ja P. Radfordi (vt kirjandus) arvates (psühholoogilisem määratlus) on häiring ainete või olude põhjustatud subjektiivne ebamugavustunne, millel asjaosaliste arvates on negatiivsed mõjud.

3.2

häiringuindeks (*Belästigungsindex; annoyance index*)

häiringuindeks I_k on tegurite skaala vahemikus 0–100, mis näitab kõigi katses osalejate keskmist reaktsiooni häiringule uuringuperioodi mingil kindlal hetkel

3.3

immissioon, välisõhu heide (*Belastung; immission (ambient air load)*)

lõhnataju põhjustavate ainete juurdepääs piirkonnale

3.4

immissiooniala (*Belastungsgebiet; immission area*)

emissiooniallikat ümbritsev piirkond, kuhu võivad jõuda lõhnaained nimetatud saasteallikast

3.5

kaalukustegur (*Wichtungsfaktor; weighting factor*)

empüirilisel tuletatud tegur katsealuste isikute vastuste kvantitatiivseks hindamiseks

3.6

kaebus (*Beschwerde; complaint*)

sensoorsest häiringust mõjutatud inimese soovimatus vahetult suhelda vastutava valitsusasutuse, järelevalveorgani või potentsiaalse süüdlasega